

PAS PÅ
BØRNS
SKRØBELIGE
Leg

Når voksne vil bidrage til børns selvvalgte leg, kommer de ofte til at afbryde den frem for at udvikle den. Det handler om at stoppe op og tænke en ekstra gang, inden man går ind i legen, lyder det fra svensk forsker.

AF RIKKE WETTENDORFF

Voksne kan være som elefanter i en glasbutik, når det handler om at indgå i børns selvvalgte eller frie leg. Så kort kan man sammenfatte resultatet af den svenske forsker Kassahun Weldemariams undersøgelse af voksnes måder at involvere sig i børns leg på. Han har videofilmet og analyseret en række legesituationer i en svensk børnehave, hvor voksne på forskellig vis kommer til at afbryde børns leg, uden at det egentlig var hensigten. Og selvom det med voksenøjne måske ikke virker som noget særligt at forstyrre børn i deres leg, er det ifølge Kassahun Weldemariam noget, man skal være forsigtig med.

“Leg er alt for børn, og alt kommer til dem gennem leg. De udvikler sig og lærer gennem leg. Men børns – især små børns – leg er også skrøbelig. De er lette at aflede, og selv små forstyrrelser af legen kan afbryde deres tankeprocesser, og det kan virke begrænsende for deres udvikling,” siger han.

Afbrydelse i bedste mening

En af de typer af afbrydelser, Kassahun Weldemariam har observeret, udspringer af den voksnes ønske om at forbedre børnenes leg. I sin undersøgelse beskriver han, hvordan femårige Jennifer reder sit hår, mens hun ser sig i spejlet. En pædagog lægger mærke til, at Jennifer ikke kan se hele sit eget spejlbillede, fordi hun står, som hun gør. Pædagogen begynder derfor at flytte på hende, så hun bedre kan se sig selv. Først reagerer Jennifer ikke, men så forlader hun spejlet for at lege med noget andet. Selvom den voksne vil hjælpe Jennifer, ender det med, at hun kommer til at overtage situationen og afbryde Jennifers leg.

“Dette er faktisk fælles for alle de situationer, jeg har observeret. Det er ikke de voksnes intention at afbryde. Tværtimod tror de, at de hjælper barnet til at få en bedre leg. Men sådan opleves det altså ikke af Jennifer, som måske ville have sat mere pris på, at den voksne var gået ind i legen som medspiller i stedet for som

instruktør,” siger Kassahun Weldemariam.

Hver ting til sin tid

En anden måde, voksne forstyrrer børns leg på, er ved at introducere elementer fra virkeligheden i børns fantasilege. Det kan fx være ved at gøre børnene opmærksomme på, at der altså ikke lever tigre i Afrika, eller ved at benytte den igangværende leg som en mulighed for at øve tal og mængder.

“Leg kan også indgå i læringssituationer, hvor den voksne tilrettelægger en leg og bruger den til at nå et pædagogisk mål. Det er selvfølgelig helt legitimt. Men når vi taler om den frie leg, hvor børn helt selv kan vælge, hvad de vil lege, og hvordan de vil gøre det, skal vi voksne have respekt for den fantasiverden, de skaber, og de tankeprocesser, de er i gang med,” påpeger Kassahun Weldemariam.

Vær opmærksom og tilbageholdende

“Hvis man gerne vil tilbyde børnene et legemiljø med færrest mulige unødvendige voksenafbrydelser, gælder det først og fremmest om at være opmærksom og tilbageholdende. Man kan fx opholde sig i periferien af børns leg og lytte og observere uden at deltage,” forklarer den svenske forsker.

På den måde ved man, hvor børnene er henne i deres leg, og hvad de har brug for, inden man evt. melder sig ind i legen. Og så skal man være klar til at give børnene reel selvbestemmelse i deres leg. Det er dem, der skal bestemme, hvordan den skal udspille sig, og de skal have lov til at udforske forskellige måder at tænke på uden at blive rettet på af voksne.

“Hvis de voksne sætter sig i børnenes sted og ser legen fra deres perspektiv og samtidig har tillid til deres handekompetence, så vil mange unødvendige afbrydelser kunne undgås,” slutter Kassahun Weldemariam.

”

Leg er alt for børn, og alt kommer til dem gennem leg. De udvikler sig og lærer gennem leg.

Kassahun
Weldemariam

FEM GODE RÅD TIL LEG MED FÆRRE VOKSENAFBRYDELSER

► Vær afventende

Observér børnenes leg, og spørg dig selv, om dit indspil virkelig er nødvendigt. Ofte har børn ret godt styr på det, selvom de ikke bruger legetøjet, helt som det var tænkt, eller legen ikke skrider frem som forventet.

► Gør dig tilgængelig

Frem for at afbryde eller indgå uinviteret i børns leg kan det virke meget bedre blot at være tilgængelig, hvis børnene skulle have brug for din hjælp. Tilgængeligheden kan du fx signalere ved at være i nærheden af børnene og iagttage deres leg, men uden at deltage eller komme med velmente forslag.

► Forbered børnene på uundgåelige afbrydelser

Fortæl børnene på forhånd, når legetiden er ved at være slut, og en ny aktivitet skal i gang. Så kan de nå at justere deres tankeprocesser, så kagen kan nå at blive bagt færdig i dukkekrogen og dragen nå hjem i sin hule, før legen skal stoppe.

► Giv mulighed for at genoptage legen

Gør det muligt at gemme fx en konstruktionsleg eller rekvisitter til en god leg til senere på dagen eller næste dag, hvis legen er nødt til at stoppe, før den er færdig. Så har børnene mulighed for at genoptage deres leg, og afbrydelsen vil opleves som mindre.

► Reflektér over dagens leg

Tænk over dagens leg på samme måde, som du tænker over andre aktiviteter. Hvad gik godt, og hvad gik mindre godt? Hvornår forstyrrede jeg, og hvornår bidrog jeg til børnenes leg? Hvilke lege var børnene særligt optaget af, og hvordan kan jeg understøtte det fremadrettet?

Gode
råd

FORSKNINGEN BAG ARTIKLEN

Weldemariam, K. (2014):
**Cautionary Tales on Interrupting
Children's Play:
A Study From Sweden.**
Childhood Education, 90(4), 265-271.

LÆS OGSÅ

– Små børn – store
relationer

[www.eva.dk/
bakspejlet](http://www.eva.dk/bakspejlet)

